

Απλή μέθοδος αξιολόγησης στερεωτικών υλικών ξύλου

H. V. Farmakalidis

Conservator, Benaki Museum

Οι εικόνες χαρακτηρίζονται από τη θρησκευτική θεματολογία και από την ιδιαιτερότητα της κατασκευής τους. Το κύριο στοιχείο της τεχνολογίας κατασκευής τους είναι το ξύλινο υπόβαθρο που φέρει τη ζωγραφική επιφάνεια. Ο ξύλινος φορέας των εικόνων υπόκειται σε ανεπανόρθωτες φθορές από φυσικές αιτίες -λόγω της ιδιαιτερότητας του υλικού, δεδομένου ότι το ξύλο είναι ζωντανός φέρον οργανισμός που αντιδρά σε κλιματολογικές αλλαγές-` κινδυνεύει όμως και από άλλες αιτίες όπως μικροοργανισμούς, δράση εντόμων, πυρκαγιά, βανδαλισμούς. Οι συντηρητές καλούνται να επέμβουν και να αποκαταστήσουν τη συνοχή του ξύλινου υποβάθρου. Η στερέωση του ξύλινου φορέα είναι μια από τις κύριες εργασίες συντήρησης που εφαρμόζεται σε περίπτωση που το ξύλο είναι σαθρό.

Η ανάγκη στερέωσης και αποκατάστασης των εικόνων συναντάται από τα παλαιά χρόνια. Ως τον 19^ο αιώνα για τη στερέωση των έργων τέχνης χρησιμοποιούσαν οργανικές ουσίες φυτικής ή ζωικής προέλευσης, όπως ζωική κόλλα, ψαρόκολλα, κερι, καζεΐνη, λινέλαιο, αυγό, φυσικές ρητίνες και γόμες κ.α. Μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και τη βιομηχανική επανάσταση, η ανάπτυξη της τεχνολογίας των πολυμερών βρήκε εφαρμογή και στη συντήρηση των έργων τέχνης. Σήμερα υπάρχουν τόσες πολλές συνθετικές κόλλες και ρητίνες που η επιλογή του κατάλληλου στερεωτικού μπορεί να είναι πολύ δύσκολη. Τα κριτήρια επιλογής συμβατικών υλικών καθορίζονται βάση των ιδιοτήτων και προδιαγραφών των υλικών στερέωσης, τα οποία συλλέγονται από τα τεχνικά δελτία των υλικών και από πειραματικά τεστ αποτίμησης των ιδιοτήτων τους.

Τα υλικά στερέωσης έχουν ως στόχο την αποκατάσταση της συνοχής των φυσικών ιδιοτήτων και την αισθητική αποκατάσταση των διαβρωμένων υλικών. Η επιλογή του στερεωτικού υλικού εξαρτάται από:

1. Τη φύση του προς στερέωση διαβρωμένου υλικού

2. Το φαινόμενο διάβρωσης, ως προς το βαθμό και βάθος διάβρωσης υλικού
3. Τις συνθήκες έκθεσης του αντικειμένου
4. Την έκταση εφαρμογής της στερέωσης
5. Την ιστορική, θρησκευτική και καλλιτεχνική αξία του αντικειμένου.

Η εισήγηση αυτή έχει ως στόχο να μελετηθούν μερικά από τα υλικά στερέωσης ξύλου και να αξιολογηθούν, ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν ακόμα και από ένα συντηρητή εικόνων που δεν έχει το ανάλογο υπόβαθρο χημικών γνώσεων, απλά με ένα τεστ στο χώρο του εργαστηρίου του για την επιλογή του καταλληλότερο για τις ανάγκες στερέωσης του ξύλου υλικού.

Τα στερεωτικά υλικά θα εξεταστούν με τεστ αξιολόγησης για τις ακόλουθες ιδιότητες:

1. Αντιστρεψιμότητα
2. Ελαστικότητα
3. Συρρίκνωση
4. Αντοχή στη θερμότητα
5. Αντοχή στο φως
6. Μηχανική αντοχή
7. Αντοχή εκδοράς της επιφάνειας

Με αυτό τον τρόπο μπορεί να δημιουργηθεί ένα απλό σύστημα επιλογής στερεωτικών υλικών που θα στηρίζεται όχι μόνο στα τεστ αξιολόγησης αλλά και στη συγκέντρωση των τεχνικών χαρακτηριστικών των στερεωτικών υλικών, που σε συνδυασμό μπορούν να λειτουργήσουν καθοριστικά για την επιλογή του αποδοτικότερου υλικού για τις ανάγκες στερέωσης του ξύλινου φορέα της εικόνας.